КОМПЮТЪРНИ МРЕЖИ

ВЪВЕДЕНИЕ

Защо изучавате КМ

Днешният свят е силно свързан. Живеем в едно глоблно "дигитално село".

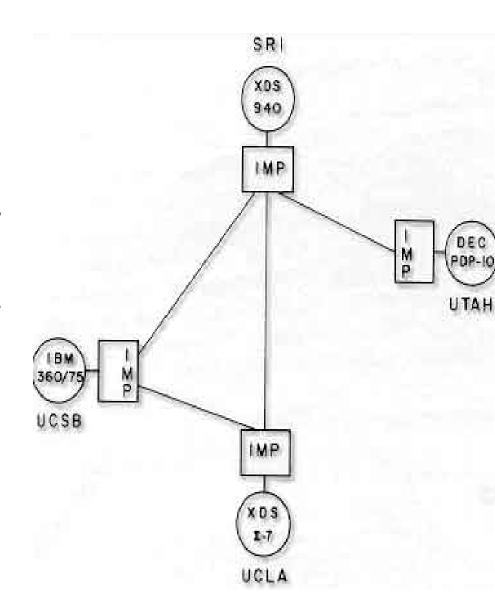
И като потребители, и като създатели на компютърни продукти (хардуер и софтуер) сме с вързани ръце (и крака:)) без мрежова свързаност. Това налага да сме наясно (горе-долу) с мрежовите технологии.

По отношение на учебния процес във ФМИ:

- Курсът въвежда в основните понятия на компютърните мрежи и комуникации модели, среди, компоненти, услуги, протоколи, интерфейси, (по малко) защита и сигурност.
- Материалът е предпоставка за курсовете "Мрежово програмиране" (на първо място), по Web технологии и мн.др.

МАЛКО ИСТОРИЯ: 1960 - 1969

- 1958 В САЩ се формира Агенция за Съвременни Изследователски Проекти Advanced Research Projects Agency (ARPA).
- 1964 Развиване на теорията за пакетни комуникационни мрежи. Paul Baran, RAND: "On Distributed Communications Networks"
- 1969 ARPANET е официално пусната в действие. Първоначално се състои от четири "възела" свързани с 50kbs линии предоставени от AT&T: UCLA, Stanford Research Institute (SRI), University of California Santa Barbara (UCSB), University of Utah.

Paul Baran (1926–2011) – изобретателят на packet switching

Paul Baran – Интернет пионер

- **Paul Baran** (29.04.1926 26.03.2011) американец от полски произход.
- Разработва концепцията за оцеляваща и при апокалипсис комуникационна мрежа, когато работи за RAND Corp. в средата на 1960-те Караибската криза.
- Идеята за packet switching движение на данни, разделени според Baran на "message blocks", в разпределена мрежа, намери реализация в ARPANET.
- Идеята е революционна, че AT&T я отхвърля, нямало да сработи (по сведение на друг пионер Vinton Cerf).

MEMORANDUM RM-3420-PR AUGUST 1964

ON DISTRIBUTED COMMUNICATIONS: I. INTRODUCTION TO DISTRIBUTED COMMUNICATIONS NETWORKS

Paul Baran

PREPARED FOR:
UNITED STATES AIR FORCE PROJECT RAND

Първият IMP

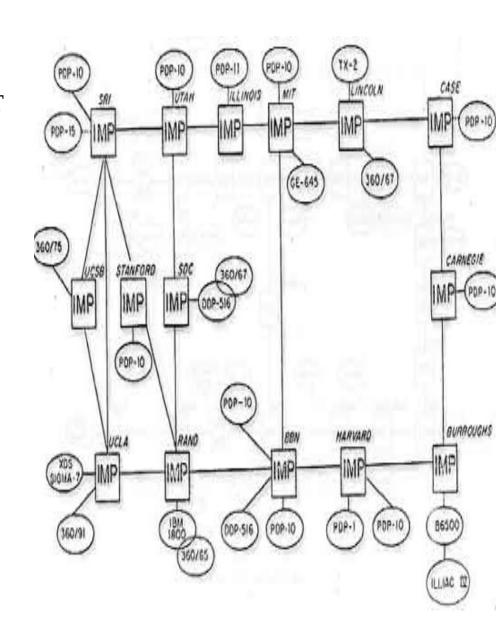
Len Kleinrock и първият Interface Message Processor.

("прадядо" на днешния мрежов контролер)

1970 - 1979

- **1970** Първа публикация на оригиналния ARPANET Host-Host протокол: C.S. Carr, S. Crocker, V.G. Cerf, "HOST-HOST Communication Protocol in the ARPA Network"
- ALOHAnet, първата пакетна радио мрежа е разработена от Norman Abramson, Хавайски Университет, започва действие. През 1972 е свързана към ARPANET.
- Компютрите в ARPANET започват да използват Network Control Protocol (NCP), първия host-to-host протокол.
- **1971** На 16 април е публикувана оригиналната спецификация на File Transfer Protocol (**FTP**) от Abhay Bhushan RFC 114.
- Ray Tomlinson от BBN изобретява **email** програма за изпращане на съобщения по компютърна мрежа.

1970 1979

1972 Ray Tomlinson модифицира програмата за ARPANET. Знакът @ е бил избран от пунктуационните клавиши на телетайп Tomlinson's модел 33 заради значението "at" "при".

Първи разговор (чат) по мрежата.

RFC 318: Telnet спесификация

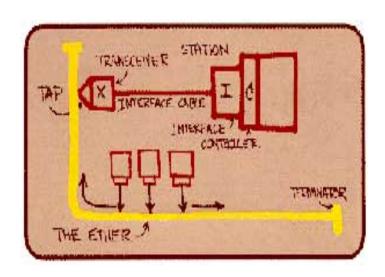
1973 Първи международни връзки към ARPANET - UCL, Англия.

В докторската си теза Bob Metcalfe от Харвард изказва идеята си за Ethernet. Концепцията е проиграна в компютъра Alto на изследователския център на Xerox PARC в Алто, Калифорния. Там е създадена първата Ethernet мрежа.

Над 2000 потребители на ARPANET.

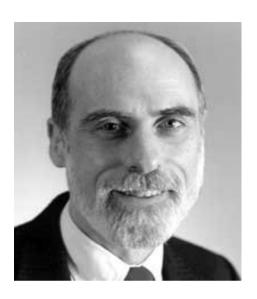
Изследване на ARPA сочи, че email съобщенията съставят 75% от целия трафик в ARPANET.

1970 - 1979

- **1974** Vint Cerf и Bob Kahn публикуват "Протокол за свързване чрез пакетна мрежа", който детайлно описва TCP.
- 1975 Първият пощенски списък в ARPANET, наречен MsgGroup, е създаден от Steve Walker.
- 1976 UUCP (Unix-to-Unix CoPy) разработен в AT&T Bell Labs и разпространен с UNIX една година по-късно.
- **1978** През Март ТСР се разделя на ТСР и IP.
- 1979 USENET е създаден от Tom Truscott, Jim Ellis и Steve Bellovin. Всички оригинални групи се намират под net.* йерархията.
- На 12 Април Kevin MacKenzie израща съобщение до MsgGroup с предложение за добавяне на малко емоция в email съобщенията, като например -) за изплезен език. "Емотиконите" стават широко използвани.

1980 - 1989

1980 Първата реализация на NTP - Internet Engineering Note [IEN-173]; RFC 778 - Clock Service. NTP е въведен за първи път в RFC 958

1981 IBM PC стартира през август 1981

1984 Първият **Apple Macintosh**. Със съвременен графичен интерфейс:

Macintosh'89 = Windows 95 Локалната мрежа AppleTalk

1980 – 1989 (Unix и C)

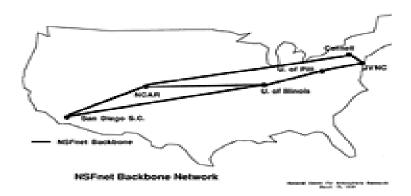
През 1983 г. Ken Thompson и **Dennis Ritchie** [1941-2011] получават Turing Award за разработване на обща теория на операционните системи и по-специално OC UNIX.

Ritchie е известен и като създател на езика Си.

Приносът на Ritchie към Unix е в универсалността: възможността за портване на различни машини и платформи.

1980 - 1989

- **1982** DCA и ARPA налагат Transmission Control Protocol (TCP) и Internet Protocol (IP) познати като TCP/IP за стандартно ползване в ARPANET.
- Това води до първите дефиниции на "интернет" като свързани мрежи, особено тези ползващи TCP/IP, и "Интернет" като всички свързани TCP/IP интернети.
- EUnet (European UNIX Network) е създаден от EUUG за осигуряване на email и USENET услуги. Мрежата е базирана на съществуващи връзки между Холандия, Дания, Швеция и Великобритания.
- Exterior Gateway Protocol (RFC 827) спесификация. EGP се използва за входни точки между мрежите.
- **1984** Domain Name System (DNS) е въведена.

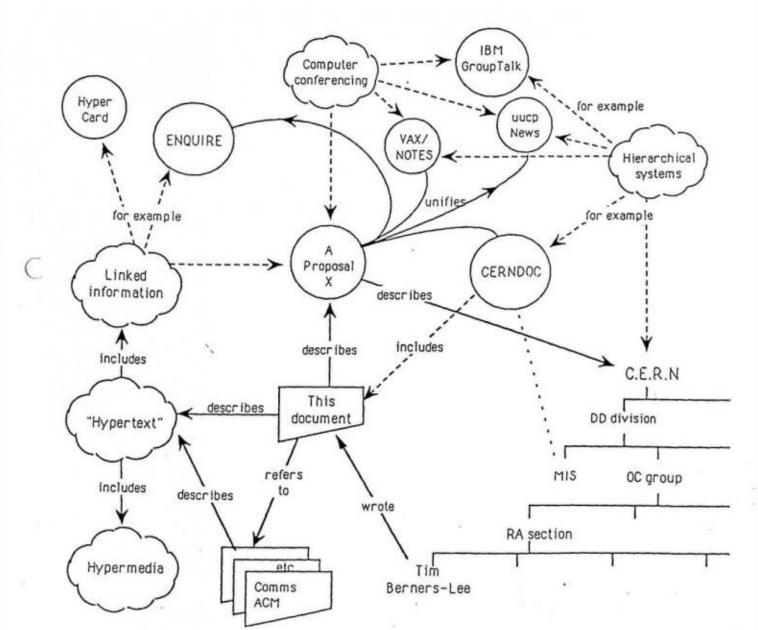

World Wide Web e родена в CERN през 1989

През март 1989 Tim Berners-Lee, работещ в CERN (European Organization for Nuclear Research), прави предложение за радикално нов начин за свързване и споделяне на информация по интернет.

Документът се нарича Information Management: A Proposal (link is external). Така се ражда web.

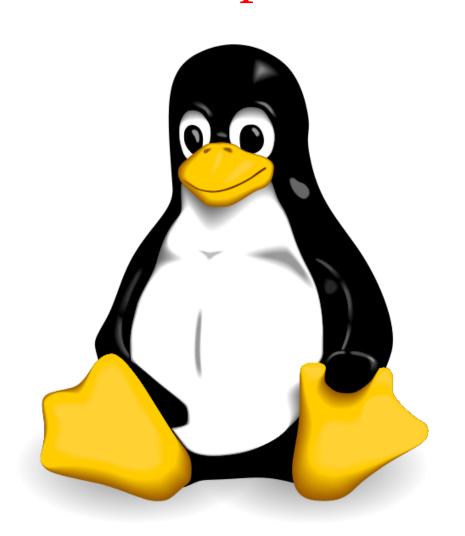
WWW в CERN през 1989

Linus Torvalds. Създателят на ядрото на операционната система Linux.

Linux. Free and Open Source Software. 5 октомври 1991.

1980 - 1989

- **1985** Ha 15 Mapt Symbolics.com става първият регистриран домейн. Останалите първи: cmu.edu, purdue.edu, rice.edu, berkeley.edu, ucla.edu, rutgers.edu, bbn.com (24 Април); mit.edu (23 Май); think.com (24 Май); css.gov (Юни); mitre.org, .uk (Юли).
- **1986** NSFNET създаден със скорост от 56Kbps. NSF създава 5 центъра за суперкомпютърни изчисления и това позволява експлозия на връзките към Интернет, особено от университетите.

Network News Transfer Protocol (NNTP) е създаден за подобрение на предаването на Usenet новините по TCP/IP.

1980 - 1989

- **1987 Email** връзка открита между Германия и Китай, първото съобщение изпратно от Китай на 20 Септември.
- 1988 2 Ноември Интернет червей плъзва по Мрежата, засяга около 6000 от всички 60000 хоста в Интернет. CERT (Computer Emergency Response Team) е формиран от DARPA в отговор на инцидента с червея.

NSFNET гръбнакът е надграден до (1.544Mbps). Internet Relay Chat (IRC) разработен от Jarkko

Oikarinen.

1989 Над 100 000 хоста в Интернет. Австралия се свързва към NSFNET чрез Хавай на 23 Юни.

1990 ...

1998 IPv6 128-bit, RFC 2460

2000 Масивна атака за спиране на услугите (Denial of Service) е стартирана срещу главни уеб сайтове, включително Yahoo, Amazon, и eBay в началото на Февруари.

Размерът на световната мрежа преминава 1 милиард страници.

ASP (Active Server Pages), Napster (P2P технология)

Идващи технологии: безжички мрежови уреди, IPv6 (2012)

Вируси на годината: Love Letter (Май)

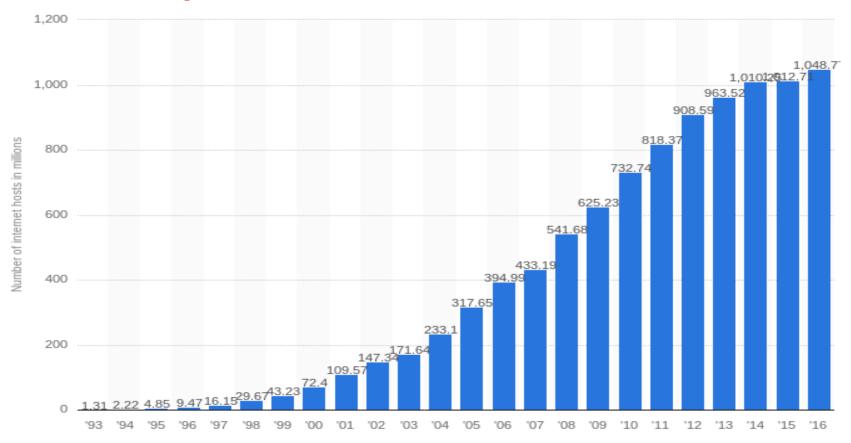
Съдебни дела на годината: Napster, DeCSS

2001 Препращането на електронна поща става нелегално в Австралия след приемане на законът "Digital Agenda", тъй като то се гледа като техническо нарушаване на лични интелектуални права.

Домейните .biz и .info са добавени в DNS root сървъра на 27 Юни, възможни регистрации от Юли.

Червеят Code Red и вирусът Sircam проникват в хиляди уеб сървъри и съотв. пощенски кутии, причинявайки временна експлозия в трафика по Интернет и нарушенията на сигурността.

Интернет хостове към 2016

Complete Course Details

Януари 2015 - 1,012,706,608 2016 - 1,048,770,000

Какво ще научим по-нататък

Що е то мрежа – компоненти, начин на свързване Мрежа vs. разпределена система

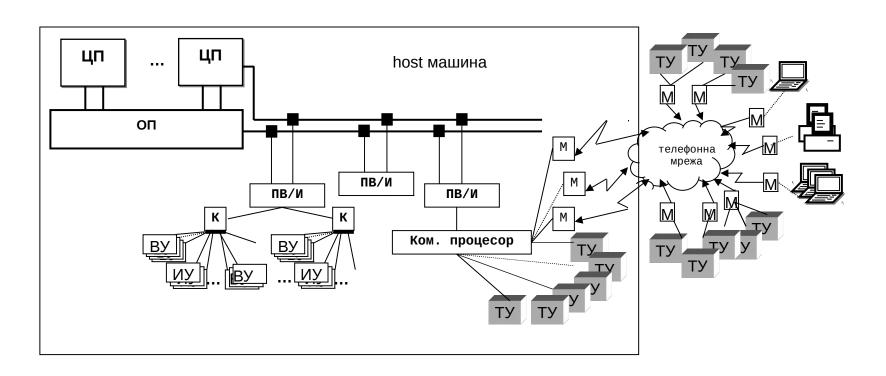
Видове мрежи според приложение, технологии, географски обхват и юридически права

Мрежови топологии

Мрежови стандарти

Терминални комплекси и мрежи

Предвестници – необходимостта от ефективен и удобен за потребителя достъп до ресурсите на тогавашните Големи машини (Mainframe). Йерархична структура.

Компютърни мрежи

- Свързване на терминални мрежи помежду им създаване на мрежи от компютри. Всеки потребител може да получи достъп до всяка приложна програма върху който и да е хост.
- Терминалната мрежа с йерархична структура с централизирано управление.
- В компютърните мрежи разпределяне на управлението между съставящите я компоненти
  - разпределени мрежи от компютри.
- Компютърна мрежа взаимно свързани чрез определена технология автономни машини.

Компютърна мрежа vs. Разпределена система

- При Р.С. Връзката между компютрите е прозрачна за потребителя. Последният разглежда съвкупността от компютри като единна система (виртуален процесор).
- К.М. потребителят използва определена машина и управлялва процеса на предаване на информация.
- Общо Р.С. и К.М. пренос на файлове между няколко процесора.
- К.М. системи със сложно поведение: многомашинни комплекси и усъвършенствани комуникации.

Компютърни мрежи. Предпоставки за развитието.

През 1980-те години – персоналните компютри – голяма изчислителна мощност на бюрото. Възниква необходимост от тяхното свързване в рамките на една или повече сгради, достъп до обща Б.Д. или други изчислителни ресурси.

Оформят се:

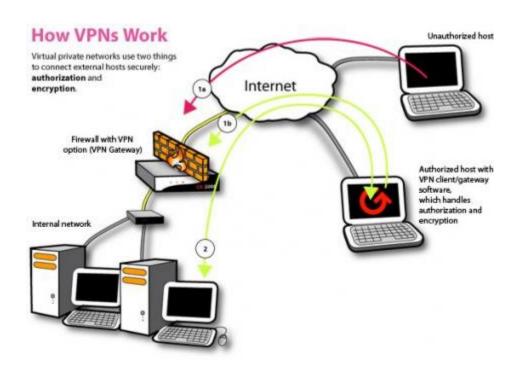
- на единия полюс Глобална (Global Network)— огрромни разстояния обикновено се отнася за Internet ('Net)
- на другия Локална (Local Area Network) разстояние не повече от няколко километра. Ако свързва няколко сгради на ограничена територия: Кампус мрежа

(прод.) ...Предпоставки

По "средата":

- Градска (Metropolitan Area Network MAN)
- Регионална (Wide Area Network WAN) страна, континент; по-обобщено външната връзка на една локална мрежа (напр. WAN порта на Wipyrep)
- Частна (Virtual Private Network VPN) защитени връзки тунели (напр. криптиране) между офисите на една организация в рамките на публичната "Net.

VPN - пример

Класификация на мрежите

Основните типове мрежи се определят въз основа на две характеристики:

- Режим на предаване на данните;
- Физически размер на мрежата;
- Юридически права.

Видове мрежи според режима на предаване на данните

- Предаване до всички (общодостъпно Broadcast). Прилага(ше) се при LAN. Общ комуникационен канал, който се разпределя между всички в мрежата. Пакети (съобщения) се получават от всички, но ги прочита този, който си познае адреса. Частен случай групово предаване (multicast).
- Точка-точка (Point-to-point) WAN мрежите се състоят от множество връзки "точка точка" с произволна топология. Затова се налага маршрутизация намиране на оптималния път.

Видове мрежи според физическия размер

Interprocessor distance	Processors located in same	Example
1 m	Square meter	Personal area network
10 m	Room	
100 m	Building	Local area network
1 km	Campus	
10 km	City	Metropolitan area network
100 km	Country	
1000 km	Continent	├ Wide area network
10,000 km	Planet	The Internet

PAN – многопроцесорна система

Юридически права

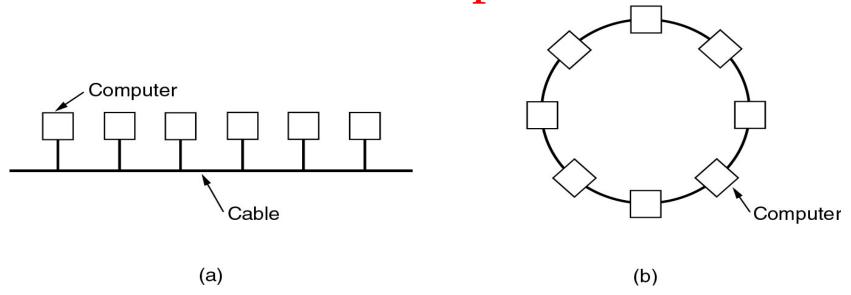
Имаме ли права върху земята, върху която се изгражда мрежата:

- имаме: локални, кампус мрежи отговаряме за всичко от кабели до приложения;
- нямаме (всички останали: MAN, WAN...), разчитаме на мрежов или телеком оператор.

В днешно време това е основния критерий:

- имаме уеднаквяване (конвергенция) в скорости, технологии, напр. LAN и WAN портовете на Wi рутерче – напълно еднакви.

Локални мрежи

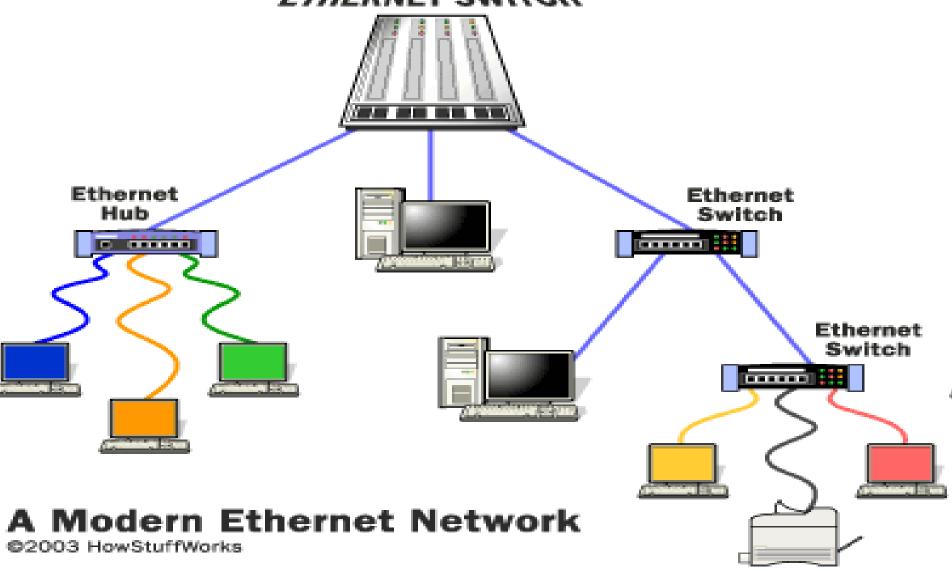
Старите локални мрежи (legacy LANs) бяха broadcast, с шинна (Bus) – Ethernet, или кръгова (Ring) – Token Ring, FDDI, топология (физическа и логическа).

Междинен етап мрежи Ethernet на база на хъбове (shared) с физическа топология "звезда". ТR и FDDI поради сложността им бяха изоставени (също имаха хъбове и суичове).

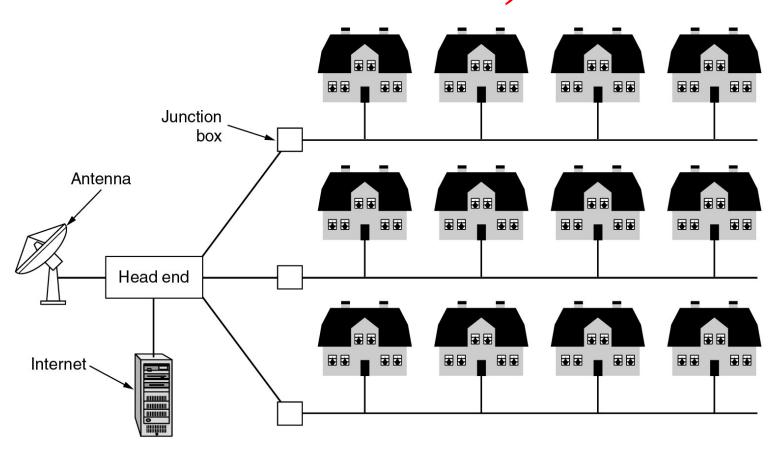
Съвременните мрежи Ethernet - switched Ethernet. Всяка станция има гарантирана скорост: 10, 100, 1000 Mbps, 10 Gbps. Логическата топология на практика е "всеки-с-всеки".

Съвременна мрежа Ethernet

ETHERNET SWITCH

Градски мрежи (Metropolitan Area Networks)

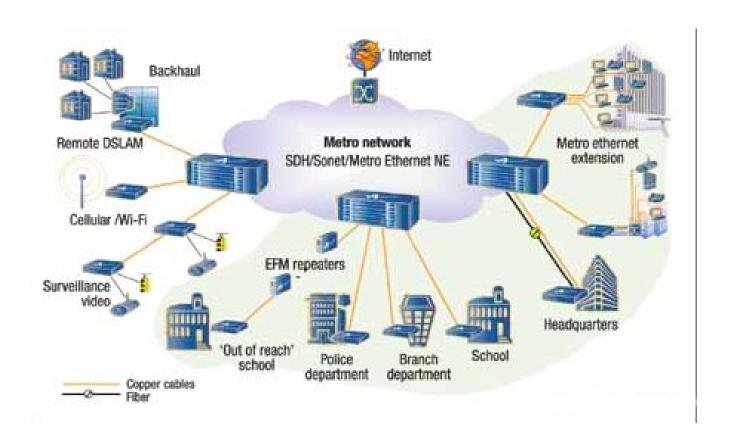

Това не е MAN мрежа, а мрежа за домашни потребители на базата на cable TV.

Metropolitan Area Networks (MAN)

- MAN мрежата се състои от две основни части опорна мрежа (backbone) и клиентски интерфейс.
- Съобщителна среда е оптически кабел. Използва инфраструктурата на телеком и кабелни оператори и технологията switched Ethernet. Затова се нарича още Metro Ethernet.
- Топология кръг, hub-and-spoke (звезда), напълно или частично свързана.
- Опорната мрежа представлява набор от точки за достъп (POP point of presence), в които има комутатори (на 2 и 3 слой) и/или маршрутизатори, свързани помежду си с високоскоростни връзки.
- Клиентският интерфейс представлява оптичен кабел, прокаран между абоната и най-близката точка за достъп. За да се осъществи връзка между два или повече абонатни поста, в опорната мрежа се конфигурира виртуална локална мрежа (VLAN). Тъй-като връзките в опорната мрежа са резервирани, МАN-връзката е дори по-надеждна от директен кабел (dark fiber), положен между две точки.

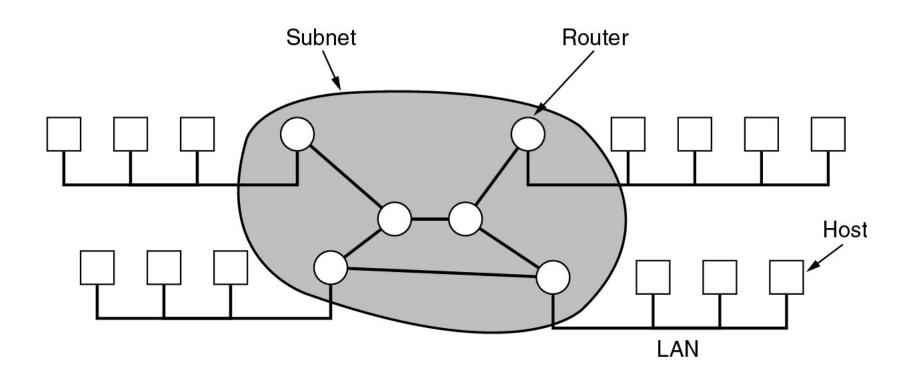
MAN

Глобални (рег.) мрежи - Wide Area Networks (WAN)

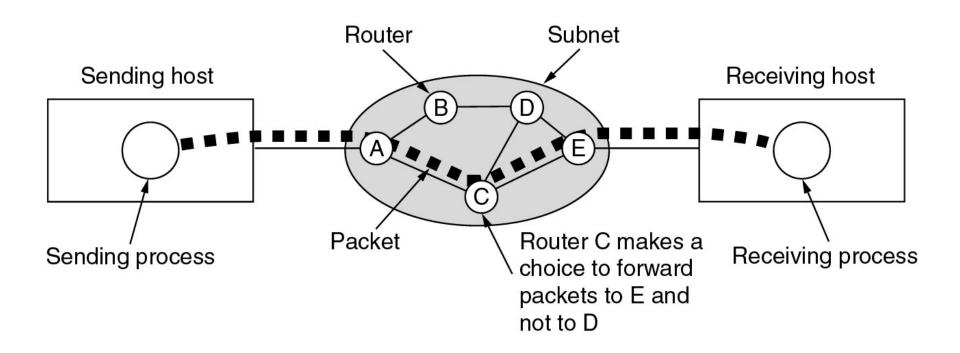
- Обхващат <u>широки географски области</u> страни, континенти... планета (Internet)... Галактика
- Хостове или LANs се свързват с помощта на комуникационна мрежа собственост на телеком или I(Network)SP.
- Комуникационна мрежа състои се от предавателни линии (точка-точка), които свързват по 2 комуникационни устройства за маршрутизация и превключване (routers, L2&3 switches).
- Линии медни кабели (Cu), оптически влакна (по-често; Fiber Optics FO) и безжични радиорелейни и сателитни (Wi)reless.
- Комуникационни устройства с два или повече интерфейси към съответни линии. Приема пакет на даден интерфейс, взема решение по коя линия да го препрати и го превключва към изходящ интерфейс (линия). Т.е...

WAN

WAN свързва хостове и LANs.

WAN

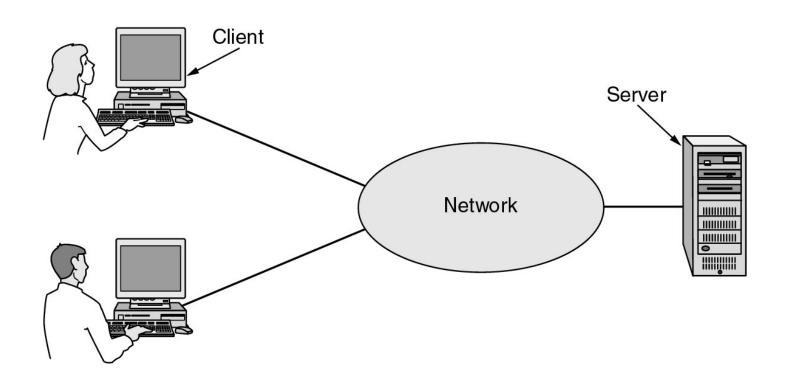

Изпращане на последователност от пакети от подател към получател. Не е задължително всички да минат по пътя АСЕ. Маршрутизаторите вземат решения.

Модел Клиент-Сървър

- Разпределено използване на ресурсите напр. обща Б.Д. или общ принтер (скъпо удоволствие за всяко бюро, даже inkjet от 100 лв., но скъп консуматив)
- Обща Б.Д. на по-мощен компютър **сървър** със системен администратор. Служителите достъпват до него от по-маломощни машини **клиенти.** Или
- Web сървър (машина с Apache) web клиент (PC с браузър).
- Два основни процеса: на клиента и на сървъра.

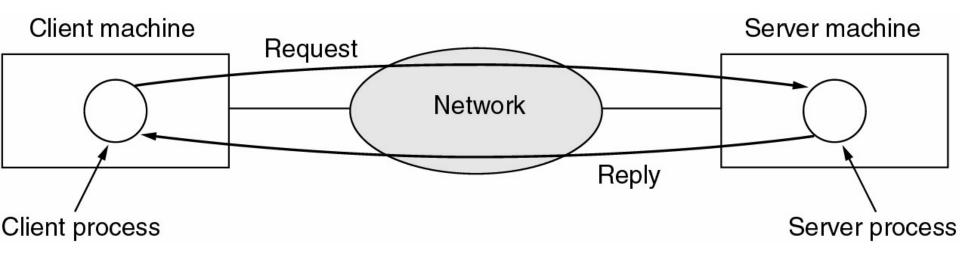
Модел Клиент-Сървър

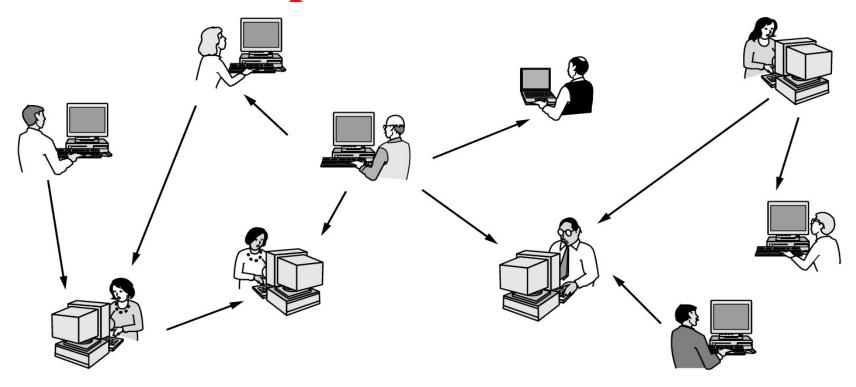
Мрежа от два клиента и един сървър

Модел Клиент-Сървър

- Клиентският процес изпраща заявка (request) до сървърския процес, който след съответната обработка връща отговор до клиента.
- Обменът на данните между клиент-сървър по протокол. Това е набор от правила и съответни действия, които се извършват, за да се осъществи обмена.

Система с равностойни машини

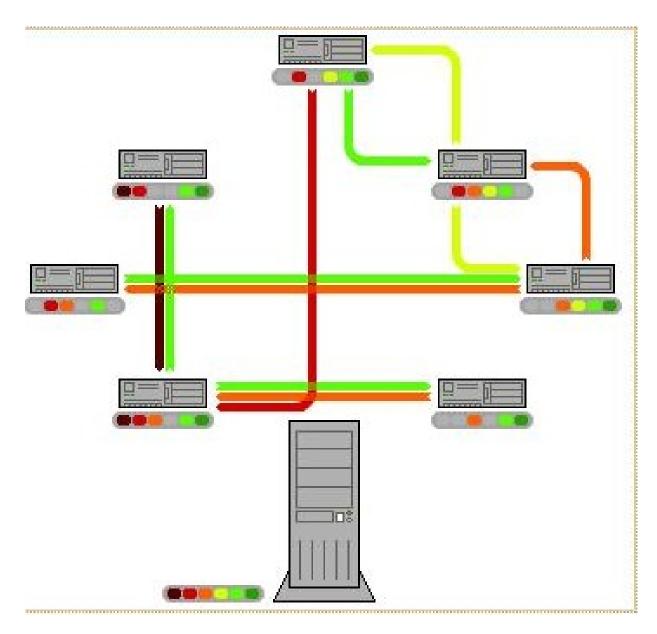

Или peer-to-peer (P2P) - няма фиксирани клиенти и сървъри.

Haпр. File Sharing (споделяне на файлове) между Windows машини.

BitTorrent - P2P file sharing протокол за разпространение на големи обеми от данни (най-вече филми).

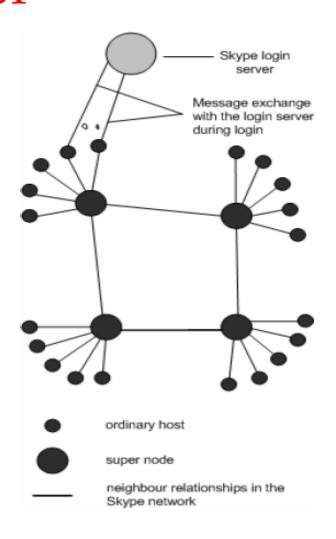
BitTorrent

Skype Peer-to-Peer Internet Telephony Protocol

С изключение на сървъра за първоначална аутентикация, няма друг централен сървър в Skype.

Skype използва 256битово AES (Advanced Encryption Standard) криптиране.

Използване на компютърните мрежи

Бизнес приложения – електронна поща, етърговия, Б. Д.

Домашни приложения

Мобилни потребители

Социални аспекти – каква информация се разпространява: вярна – невярна, цензурнанецензурна, права на човека, етика в отношенията, авторски права, атаки (DoS, DDoS), хакери (остават скрити) и кракери (извеждат системата от строя), phishing

Домашни приложения

Отдалечен достъп до информация Общуване с хора (e-mail, skype, icq и др.) Игри в мрежа, Video on Demand, youtube Е-търговия

Е-търговия

Tag	Full name	Example
B2C	Business-to-consumer	Ordering books on-line
B2B	Business-to-business	Car manufacturer ordering tires from supplier
G2C	Government-to-consumer	Government distributing tax forms electronically
C2C	Consumer-to-consumer	Auctioning second-hand products on-line
P2P	Peer-to-peer	File sharing

G2G – подписано споразумение по електронен път между президента Клинтън на САЩ и министър-председателя на Ирландия

Мобилни потребители и мрежи

Wireless	Mobile	Applications
No	No	Desktop computers in offices
No	Yes	A notebook computer used in a hotel room
Yes	No	Networks in older, unwired buildings
Yes	Yes	Portable office; PDA for store inventory

Мрежов хардуер

Desktop Computer

LAN Switch

Laptop

Firewall

Server

Router

IP Phone

Wireless Router

LAN Media

Cloud

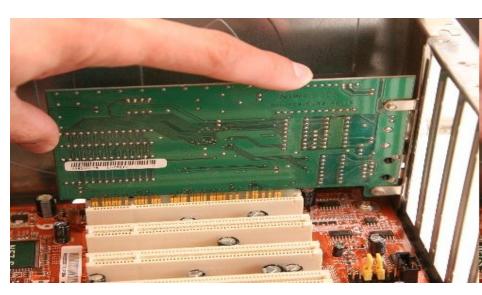

Wireless Media

WAN Media

Мрежов хардуер - адаптери

- РСІ карта
- USB адаптер

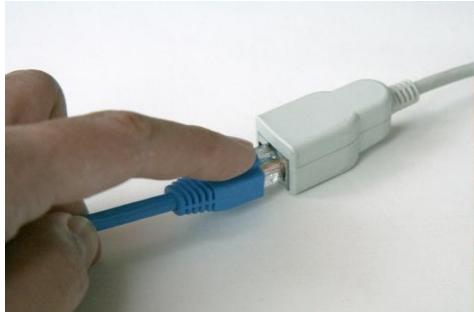

Мрежов хардуер - адаптери

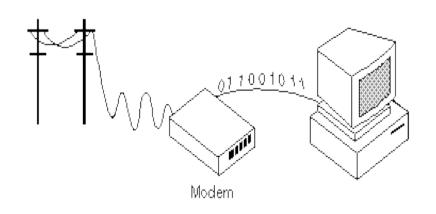
• CardBus адаптер

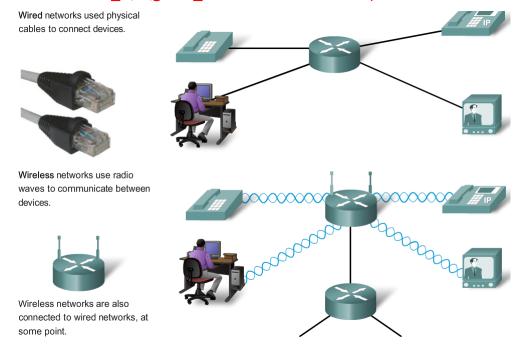
Мрежов хардуер - модеми

модулатордемодулатор. Устройство, което позволява на компютъра да предава цифрови данни по аналогова (dial-up) или цифрова (DSL) телефонна линия.

Мрежов хардуер – съобщителни среди

Жични – UTP, S(F)TP, коаксиални и далекосъобщителни медни и оптически (Fiber Optic - FO) кабели

Безжични среди - ефира

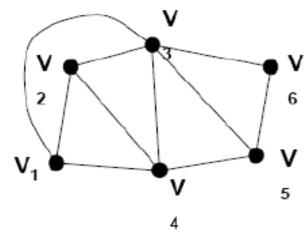
Топология на мрежата

- Топология (от гръцки τόπος, "място", и λόγος, "учение") е област от математиката, която изучава форми и пространства.
- Най-основните свойства на пространството свързаност, непрекъснатост и граница.
- Топологията бива геометрична и алебрична прилага теорията на множествата.
- Ние обаче в компютърните мрежи говорим за топология, изхождайки от теорията на графите.

Граф и мрежа

Графът е абстрактна структура, която представя връзките между отделните елементи на дадено множество.

Всеки член на това множество се нарича връх (vertex), а връзката между два върха се нарича ребро (edge).

Граф и мрежа

В практиката чрез графите се представят модели на реални обекти. Всред класическите примери са:

- транспортна мрежа претеглен граф, където върховете изобразяват селищата, а свързващите ги ребра пътищата между тях. Теглото на всяко ребро ще представлява дължината на пътя.
- **компютърна мрежа** компютрите (върхове) и свързващите ги информационни канали (ребра).

Мрежови топологии

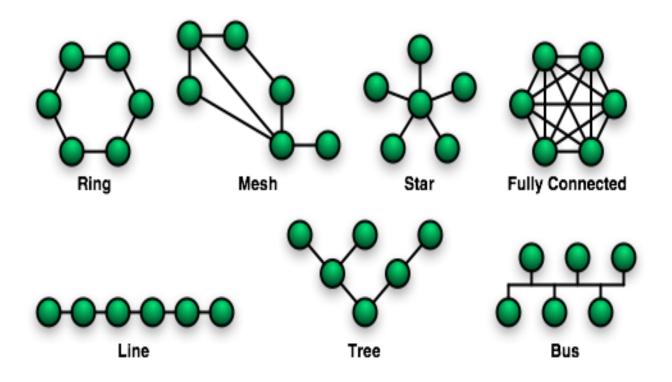
- **Три основни категории** мрежови топологии: физически, сигнални, логически
- **Физическата** определя геометричното свързване на физическите канали
- Сигналната отразява свързването между възлите в мрежата от гледна точка на пътя на сигналите. Често се смесва логическата топология, но тук говорим конкретно за електрическите (оптически) сигнали, а не за данни.

Мрежови топологии

Логическата отразява свързването между възлите в мрежата от гледна точка на пътя на данните. Определя се от мрежовите протоколи, т.е от това на кой слой от мрежовата архитектура (вж. следващата презентация) се осъществява комуникацията.

Пример: моделът **клиент-сървър** има логическа топология **"звезда"** на приложен слой, на физическ е с произволна топология.

Видове топологии

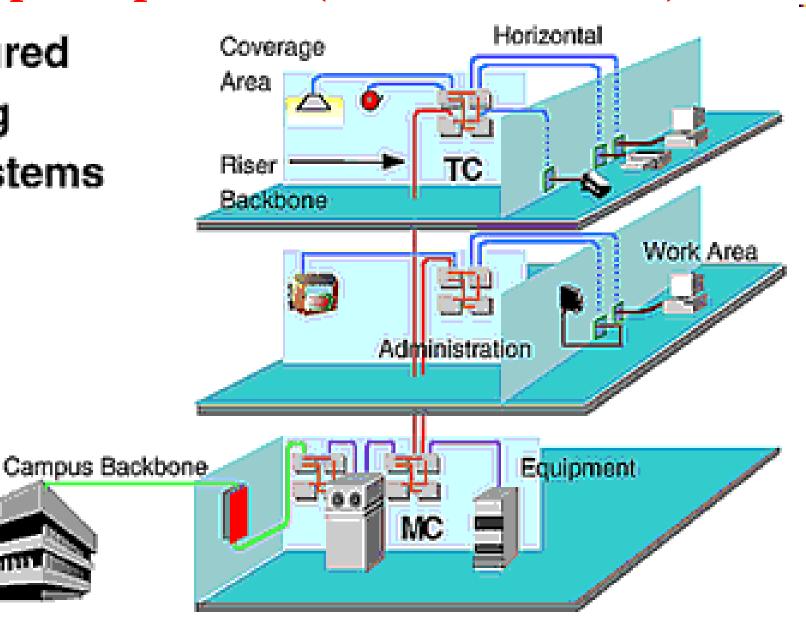

Видове топологии

- **Централизирана (star)** изисква всички абонати да имат връзка с централния възел, за да комуникират помежду си. Пример, физическа топология на локална мрежа в зала или на етаж, логическа система клиент-сървър.
- **Дървовидната (tree, extended star)** се прилага в структурните каблени системи (СКС) при изграждане на локални мрежи в сгради и кампуси (в този случай имаме *гора*).
- **Кръгова (ring)** възлите са свързани в кръг. Пример: логическата топология на LAN Token Ring и FDDI, но физическата топология може да бъде звезда (централен възел MAU в IBM TR) или шина (3Com TR).
- **Частична или пълна свързаност (Mesh, Fully Mesh-Connected)** физически това са топологии на WAN мрежи, в общия случай Internet. Логическа: Peer-to-peer мрежа.
- Шинна (bus) прилага се в LAN Ethernet (логическа). Първите реализации с коаксиален кабел физическата топология съвпадаше. В днешно време на UTP кабели имаме звезда и дърво.

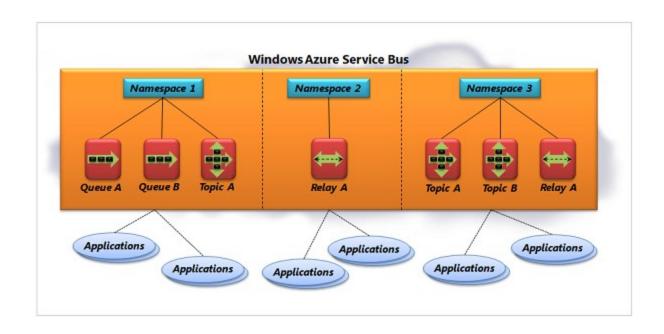
Пример СКС (extended star)

Structured Cabling Subsystems

Service Bus (шина на услугите)

Service Bus е облачна услуга, споделяна от много потребители. (https://azure.microsoft.com/en-us/documentation/articles/service-bus-fundamentals-hybrid-solutions/)

Мрежови Стандарти

- International Organization for Standardization (ISO) за международни стандарти. В нея влизат национални организации.
- **ISO/IEC Joint Technical Committee 1.** (International Electrotechnical Commission). Стандарти в областта на ИТ.
- ITU (Международен съюз по телекомуникации), бивш ССІТТ
- Занимава се с развитие и стандартизация в областта на радио- и телекомуникациите.

Примери:

- V.35 синхронни комуникации;
- V.92 асинхронни (dial-up) модеми;
- X.400 (ISO/IEC 10021) обмен на електронни съобщения;
- X.500 (ISO/IEC 9594-1) директорийни услуги;
- X.509 (ISO/IEC 9594-8) public key infrastructure (PKI), сертификати.

Стандарти на IEEE 802

Number	Topic
802.1	Overview and architecture of LANs
802.2 ↓	Logical link control
802.3 *	Ethernet
802.4 ↓	Token bus (was briefly used in manufacturing plants)
802.5	Token ring (IBM's entry into the LAN world)
802.6 ↓	Dual queue dual bus (early metropolitan area network)
802.7 ↓	Technical advisory group on broadband technologies
802.8 †	Technical advisory group on fiber optic technologies
802.9 ↓	Isochronous LANs (for real-time applications)
802.10↓	Virtual LANs and security
802.11 *	Wireless LANs
802.12↓	Demand priority (Hewlett-Packard's AnyLAN)
802.13	Unlucky number. Nobody wanted it
802.14↓	Cable modems (defunct: an industry consortium got there first)
802.15 *	Personal area networks (Bluetooth)
802.16 *	Broadband wireless
802.17	Resilient packet ring

Работните групи на 802. Най-важните *. Отмиращите са ↓.

IETF u RFC

- Internet Engineering Task Force (IETF www.ietf.org) е отворена международна общност от мрежови проектанти, оператори, производители и изследователи, които се занимават с развитието на Internet архитектурата и експлоатацията.
- Дейността на IETF се осъществява от работни групи, разпределени по тематики маршрутизация, транспорт, сигурност и др.
- Request for Comments (RFC) е меморандум, публикуван от IETF (www.ietf.org/rfc.html), който описва методи, поведения, проучвания или иновации, приложими към рабоатата на Internet и свързани с нея системи.

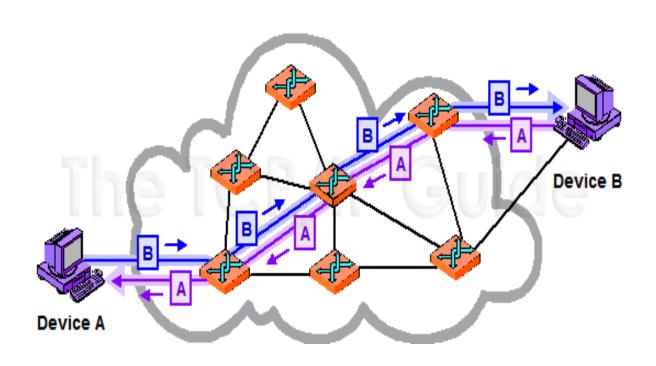
Предаване на съобщения в компютърните мрежи

Междупотребителите в мрежата информацията се обменя на части – съобщения.

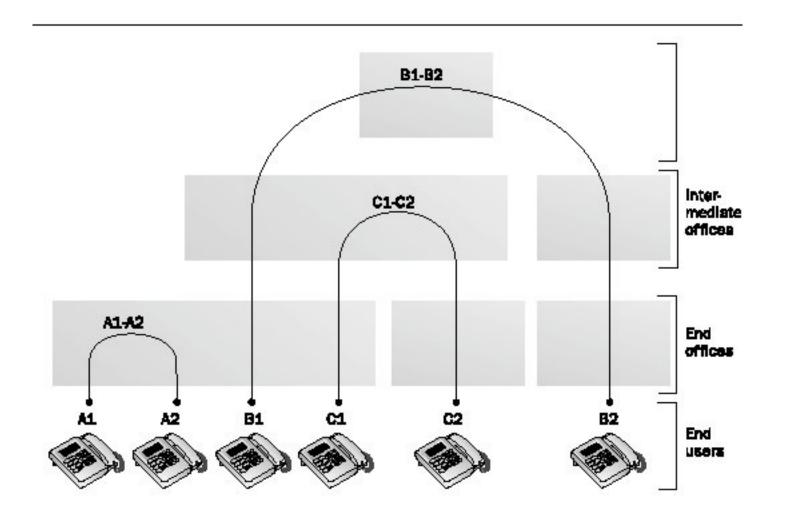
В зависимост от начина на предаване на съобщенията от подател до получател (източник-приемник):

- Комутация на канали;
- Комутация на съобщения;
- Комутация на пакети.

Комутация на канали

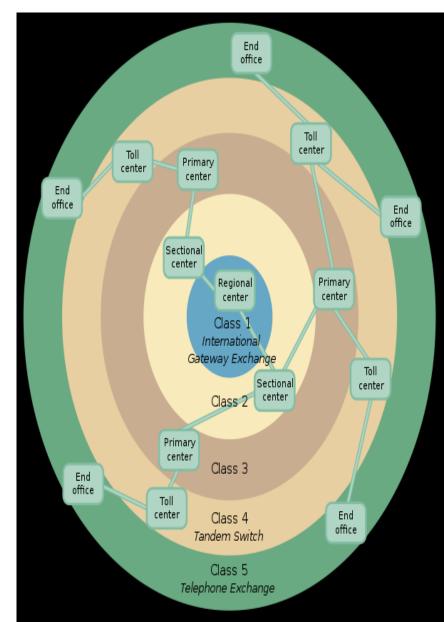

Комутация на канали

Комутация на канали

- Установява се физически канал между източник и приемник, по който се предава едно съобщение.
- След предаване на съобщението източникът освобождава канала.
- Подобен принцип в телефонните мрежи. След набиране на номера се нащракват релета (електромеханични или електронни) в централите по пътя до набираната страна. Така се изгражда канал между говорещите, който стои до разпадане на връзката поставяне на слушалката върху вилката.

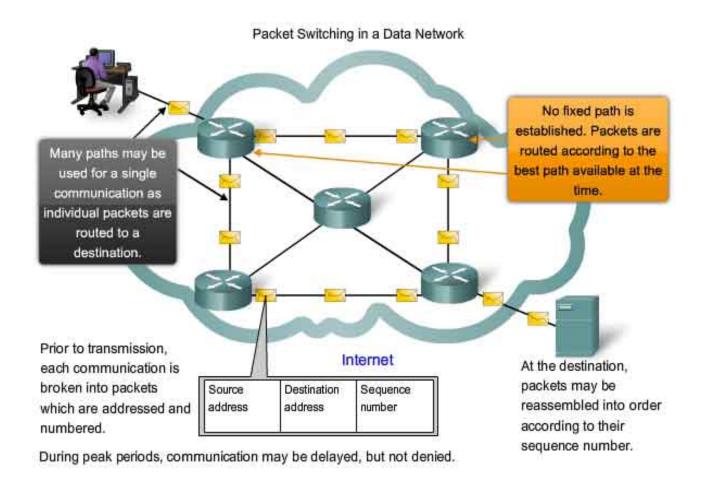
Комутация на съобщения

- Всяко съобщение за предаване се изпраща в комуникационната мрежа, която определя маршрута му до местоназначението (destination).
- Изисква повече буферна памет в маршрутизаторите, които да съхраняват дългите съобщения, докато се освободи изходяща линия. Неефективно, затова...

Комутация на пакети (Paul Baran)

- Мрежа с комутация на пакети (packet-switched). Съобщение при подателя се разделя на сегменти с поредни номера (от 1500 байта до 8000+ при бързите мрежи >1 Gbps).
- Последните се опаковат като пакети и "пътуват" самостоятелно до получателя, където става възстановяване на оригиналното съобщение (реасемблиране).
- Обменът между възлите е по-бърз, по-добро уплътняване на каналите
- Всеки пакет с адрес на местоназначението и вътре в частта за данни има номер на сегмента от съобщението. Така се възстановява оригиналното съобщение.

Комутация на пакети (пример)

Комутация на пакети vs. канали

